

Oponentský posudek na bakalářskou práci

Ondřeje Drobniaka

na téma

Rechtschreibung der Gallizismen im Deutschen.

Původní (schválený) název:

Gallizismen im Deutschen: eine korpusbasierte Forschung

ÚGS FF UK 2019.

Předložená práce s pozměněným názvem (autor název změnil bez žádosti o tuto změnu) (text: str. 7–43, příloha 44–83) si klade za cíl na základě korpusů kvantitativně prozkoumat variabilní pravopis francouzských přejímek ze seznamu galicismů na Wikipedii (https://de.wikipedia.org/wiki/Liste_von_Gallizismen [30. 7. 2019]) a zjišťuje míru variability jejich psané podoby s přihlédnutím ke dvěma slovníkům současné němčiny (online Duden a Wörterbuch der deutschen Gegenwartssprache DWDS online). Autor zjišťuje relaci mezi pravopisem doporučeným normou (prezentovanou dvěma referenčními slovníky) a korpusem DeReKo. Nachází alternativy různého typu, které v souladu s normou jsou (tj. patří k normou stanoveným variantám), anebo nejsou, a pak jde o pravopisné prohřešky. Výsledky analýzy korpusových dat a slovníkových informací u sta nejfrekventovanějších galicismů shrnuje do tabulek, komentuje je a v samotném závěru práce kratince zmiňuje uplatnění výsledků v didaktice.

Celkový dojem: Oproti první verzi byla z mého posudku zohledněna pouze část připomínek, přibyly další problémové pasáže, zato byly vynechány ty, kde bylo třeba jít trochu do hloubky. Text prozrazuje **výrazně pragmatický postoj** autora, který se neslučuje s cílem, který bakalářská práce má mít: Pokus napsat pojednání ve vědeckém stylu. Odevzdat nejen rešerši, ale tu ukotvit i do velmi skromného kontextu **na základě pochtivě přečtené základní sekundární literatury a tuto shrnout.** Při poslední neúspěšné obhajobě jsem nabízela konzultace, autor ale vůbec neprojevil zájem. Tím se celkový dojem svědčící o jeho přístupu k celé věci pouze potvrdil.

Po formální stránce musím opakovat totéž: Čtenáře ruší **jazyk**, občas kombinace hrubých gramatických chyb, a to z oblasti morfologie, např. adjektiva v plurálu po *viele*, silná slovesa **zusammenhängen* (str. 11), nejednotně užívá plurálu *Kodexe/Kodizes*. Z oblasti syntaxe jde např. o porušování rámce, slovosledu ve větách vedlejších, dále vazbu **es geben* (str. 41), nesprávnou valenci u slovesa *vorherrschten*, vynechání podmětu *Relativ häufig kommt zur Verwechslung...* (str. 36 v tištěné verzi) a nepřilíživé lexikální volby, resp. stylu (*quasi-amtlich; Diese Einstellung hat einen großen Impact auf Ergebnisse der Recherche*). Většinu oprav jsem zanesla do tištěné podoby práce, spolu s nevhodně užívanými zkratkami (cf. místo vgl.) a jinými prohřešky jsou jich desítky.

Dále musím jinými slovy opakovat, že autor místy nepoužívá již zavedených termínů či uzualizovaných spojení, ale pokouší se o vlastní pojmenování, aniž by si jejich vhodnost ověřil (např. *-entlehnen, Rechtschreibungs-; Entlehnen des Wortschatzes*). Totéž se týká vazeb ** in Hinsicht zu, *sich zu etw. beziehen....* atd.

Proč začíná věta po středníku velkým písmenem?

Problémovou partií zůstává souhra textu s poznámkami pod čarou, které místy působí až nedůstojně, viz např. pozn. č. 18. Platí zásada, že do textu patří odkazy na literaturu, pod čarou uvádíme rozšiřující informace. Stejně jako v předešlé práci, celá řada textů pod čarou by mohla být s užitkem zapojena do textu.

Neobratných formulací je také dost, viz např. *Der Kern der Tabelle ist aus dem Rat für deutsche Rechtschreibung übernommen (str. 25)*.

Proč se autor vyhýbá používání termínů foném a grafém?

Velmi povrchně je zpracovaný závěr. Ten čte recipient textu jako první, a tak počítá logicky s poněkud pečlivěji pojmenovanými skutečnostmi, aby si nemusel vše dohledávat.

Seznam literatury také není jednotný (formulace u internetových adres aj.), v textu nebyly důsledně odebrány hypertextové odkazy.

K formálním problémům se připojil fakt, že stránkování tištěné verze a té na webu zveřejněné si **neodpovídá**, a to od str. 14. Od str. 31 v tištěné a od 33 v elektronické verzi je pak posun dvou stran, jde o záležitost ve formátování.

Po obsahové stránce je nutno poznamenat následující:

Nebyla zohledněna díla týkající se pravopisu galicismů v kontextu dějin německého pravopisu. Autor obešel nutnou práci tak, že si zvolil předmluvu k Bertelsmannovu pravopisnému slovníku z roku 2002 a bez hlubšího porozumění a dost svévolně vybíral data způsobem, který by se hodil možná do mluveného žurnalistického příspěvku psaného na momentální efekt. Tak např. tvrzení o autoritě Dudena počínaje r. 1880 až dodnes je dost nepřesné. Proč zmiňuje autor vydání Dudena z roku 1908 (není to záměna s 8. vydáním 1905?, viz https://www.duden.de/ueber_duden/auflagengeschichte, 30. 7. 2019), když k zásadnějším návrhům ohledně cizích slov patří až rozhodnutí komise z r. 1921? Proč je citován pouze Grebe (pouze tehdejší NSR), a to ještě pouze v jedné speciální souvislosti (psaní velkých písmen na začátku cizích substantiv?) Přitom stačilo vysledovat pravopis cizích slov v průběhu kodifikací, jak je podává Dieter Nerijs (Hg.) (2007): *Deutsche Orthographie*. Olms. A samozřejmě shrnout principy jejich pravopisu. Opakuji stručně kritiku z minulého posudku: Není zde uvedeno ani jedno standardní dílo k německému pravopisu. Kdyby autor citoval alespoň **jediný** zdroj, totiž Nerijsův svazek *Deutsche Orthographie*, měl by úvod práce daleko větší výpovědní hodnotu. Nemusel by toto dílo číst celé, stačilo se při konzultaci zeptat, které, podotýkám krátké, pasáže. Tak by mohl být úvod třeba ještě kratší, ale obsahově cennější. Opakuji, že součástí bakalářské práce má být též část, která má za úkol ukotvit zkoumané téma do dosud zveřejněných prací: samozřejmě pouze těch zásadních. Jde o to poskytnout **solidní rámec vlastnímu výzkumu**,

který má být zaměřen se na pozici galicismů v dnešní němčině z hlediska jejich pravopisných specifíků a vztahu k normě.

I další bod musím ze svého prvního posudku ještě více zdůraznit: Chybí hlubší zdůvodnění pro výzkum dvou referenčních slovníků. Proč se autor vyhnul otázkám zpracování normy v DWDS? Co mohl odpozorovat z popisu galicismů v Dudenu online a v DWDS?

Svévolnou změnou neschváleného názvu posunul autor téma práce trochu jinam, a to ke své vlastní škodě. Z původního názvu práce bylo patrné, že hlavní úlohou je korpusový výzkum. S novým názvem se těžiště posouvá v tom smyslu, že se klade větší nárok na komentáře k pravopisné normě, ke slovníkům (*Kodizes*) atd. Opravdu toto autor chtěl?

Výzkumná část práce:

Zde došlo jistě ke zprůhlednění, lepší strukturaci informací. Jazyk, kterým se rešerše popisuje, by si zasloužil dozajista větší péči, za všechny výtky uvádím jako ilustraci nedbalou informaci v pozn. 71.

Závěr: Práce byla po první neúspěšné obhajobě přepracována, ale pod jiným názvem. Toto je již diskvalifikující fakt. Nezpochybňuji její výsledky, ale jako zásadní nedostatek je evidentní nechuť vzít do ruky odbornou literaturu, dále pak problémy formální a jazykové.

Praha 31. 7. 2019

doc. PhDr. Marie Vachková, Ph.D.